

Tikanga Whanonga mā ngā Mema Poari Kura Kāwanatanga

I whakaputaina e te Minita Take Mātauranga i raro i te wāhanga 166 o te Ture Mātauranga me te Whakangungu 2020 otirā ka whai pānga ki ngā mema o ngā poari kura Kāwanatanga.

Kei tēnā poari, kei tēnā poari anō te tikanga ki te whakawhānui i ngā paerewa mōkito o tēnei tikanga hei tiaki i te āhuatanga motuhake / rerekē / mātāpono o Te Aho Matua, me ētahi āhuatanga motuhake o te kura, te hapori rānei.

Te mahi i ngā mahi e tutuki ai ō tātou whāinga

Ko te kaupapa o ngā poari kura katoa he whakarato i te mana urungi ki te kura. Hei mema o te poari, he ōrite ngā whāinga arowhānui, otirā e takoto ana ki te wāhanga 127 o te Ture Mātauranga me te Whakangungu 2020, tae atu ki te whakarite kia whakamanatia Te Tiriti o Waitangi. E kore e tutuki ēnei whāinga i te hunga kotahi, engari mā te mahi rangapū ki ngā mātua/kaitiaki, ngā whānau, ngā iwi, ngā hapū, ngā hapori me ngā ākongā.

Ka whakaatu, ka whakatairanga hoki ā mātou mahi me ngā whanonga i ēnei whāinga arowhānui.

1. He tangata ngākau pono ahau	He tiketike aku tikanga mahi, otirā he tangata pono, he wairua tuwhera, he pūahoaho, he horopū hoki.
2. He tangata urupare ahurea, tōkeke hoki ahau	Ehara au i te tangata whakahāwea i tētahi atu, kāore au e tūtohu tikakore nei ki tētahi atu, ki te tangata, ngā rōpū, te tangata rongonui, ki ētahi tū kaupapa rānei.
3. He kaha tāku whakatairanga i te taiao kura haumarū	Ka hau tōku reo ina kite au i ngā mahi tikanga kore. Ka aro nui ahau ki ngā āwangawanga katoa i whakaarahia. Ka akiaki ahau i te ahurea tuwhera e noho haumarū ai ngā kaimahi, ngā hapori me ngā ākongā katoa ki te whakaputa kōrero.
4. Ka whakaute au i ōku hoa mema poari, ā, ka ū aku mahi ki te āhuatanga motuhake o taku kura	Ka ū ahau ki ngā kaupapahere me ngā hātepe a te poari. Ka mahi ngātahi au me ōku hoa mema poari, tatū noa ki ngā wā e rerekē ana ōku whakaaro. Mēnā au he mema poari o tētahi kura motuhake, o tētahi kura pāhekoheko rānei, ka ū ahau ki te ihokiri o te kura. Ka ū ahau ki Te Aho Matua mēnā he Kura Kaupapa Māori te kura.
5. Ka whakaute au i te hātepe o te whakatau take ā-ngātahi	E mōhio ana au ko ngā mema anake i whakamanatia ai e te poari ka āhei ki te tū hei māngai mō te poari. Kāore e wehe kē aku whanonga ki ō ngā whakatau a te poari.

<p>6. Ka whakaute ahau i ngā kaimahi, ngā ākonga me ngā mema hoki o te hapori kura</p>	<p>Ka atawhai, ka whakaute hoki ahau i te tumuaki, ngā kaimahi, ngā kaitūao o te kura me ngā mema hoki o te hapori kura.</p>
<p>7. Ka noho haepapa ahau ki te whakawhanake i tōku tūranga</p>	<p>Ka whakawātea au i a au anō ki te whai i ngā akoranga ngaio e tika ana, tae atu ki tētahi aronga ki Te Tiriti o Waitangi me te mana urungi pai.</p>
<p>8. Ka ngāwari, ka tika hoki taku whakawhiti kōrero ki te hapori</p>	<p>Ka mahi tahi ahau me ōku hoa poari kia motuhenga ai te whakawhiti kōrero ki ngā tāngata katoa o tō mātou hapori ā-kura, tae atu ki ngā hapori Māori, ngā iwi me ngā hapū, otirā ka tōkeke, ka matatika, ka wawe, ā, ka ngāwari tōku āhua, hei āwhina i ō mātou whakataunga.</p>
<p>9. Ka noho au hei taituara mō ngā ākonga katoa</p>	<p>Ko taku aronga matua ko te oranga, te kokenga me te angitu o ngā ākonga, otirā e kore ōku whakapono whaiaro ake, hiahia ake rānei e whakapōrearea i tēnei.</p>
<p>10. Ka tae rite ahau</p>	<p>Ka tae rite ahau ki ngā hui poari kia whai wāhi mārika ahau ki te tukanga whakatau.</p>
<p>11. Ka kawē ā-haepapa ahau i taku tūranga</p>	<p>Ka noho tapu tonu ngā kōrero ina tae mai he mōhiohio matatapu i roto i te kawenga o āku mahi, ā, ka whakamahia anake mō te āhuatanga i takunetia. Ka tū ahau hei kanohi mō te kura, otirā ka rangatira taku kawē i ahau anō, ā, e kore au e whāki i ngā kōrero ka tūpono pā kino ki te kura. E kore au e whai i ōku hiahia ake i runga ake i ngā aronga o te kura, o te hapori rānei.</p>
<p>12. E kore au e rapu koha, utu rānei</p>	<p>Ka ū ahau ki ngā hātepe kaupapahere a te kura e pā ana ki ngā tāpaetanga koha, manaaki rānei. E kore rawa au e rapu koha, manaaki, utu rānei māku, mā tōku whānau, mā te hunga tata rānei ki a au.</p>
<p>13. Ka tapatahi ōku whakaaro tōrangapū hei mema poari</p>	<p>Kāore au e taunaki, e whakatairanga rānei i tētahi rōpū tōrangapū, i tētahi kaitono rānei i roto i aku mahi hei mema poari kura.</p>
<p>14. Ka whakatutuki ahau i ngā herenga ā-ture, ā-whakahaere hoki</p>	<p>Ka whai ahau i ngā herenga ā-ture, ā-whakahaere katoa e hāngai ana ki te tūranga o te poari kura. (hei kaituku mahi hoki), ā, ka rapu tohutohu, tautoko hoki ahau ina hiahiatia.</p>
<p>15. Ka tautuhi, ka whakahaere tika ahau i ngā take taharua</p>	<p>Ka tautuhi, ka whāki, ka arotake auau hoki ahau i ōku aronga katoa. Ka rapu māramatanga ahau, ka whai hoki i ngā herenga take taharua katoa, tae atu ki ērā e whai pānga ana ki te poari, te kura me ngā herenga ā-ture.</p>